

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและ เครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพ ของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน

กยากร ปัญญาอุดมกุล¹

¹ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

อีเมล: thayakorn@esbc.go.th

วันที่รับบทความ: 26 ธันวาคม 2567 วันที่แก้ไขบทความ: 10 เมษายน 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 2 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ใช้วิธีวิจัยและพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนารูปแบบฯ โดยการศึกษาแนวทางจากกรณีศึกษา และการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 9 คน การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็น ประชากรที่เป็นผู้บริหารและครูในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน รวม 12 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 60 คน สรุปการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างและตรวจสอบรูปแบบตามมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 3) การศึกษาผลการใช้รูปแบบกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สถานศึกษา กลุ่มอำเภอเชียงม่วน จำนวน 12 โรงเรียน ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2566 โดยการประเมินความรู้และความเข้าใจของผู้รับนิเทศ สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครู และผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียน 4) การประเมินรูปแบบตามมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์กับคณะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูในสถานศึกษา กลุ่มอำเภอเชียงม่วน จำนวน 12 โรงเรียน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2566 และ 5) การเผยแพร่รูปแบบเพื่อประเมินการยอมรับกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ประสบการณ์และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผ่านการทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 15 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน คือ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ (PIEC MODEL) เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะครู การนิเทศเชิงรุก เครือข่ายความร่วมมือ คุณภาพของผู้เรียน

A Development Model for Teacher Competency through Proactive Supervision and Collaborative Networks to Enhance Quality Outcomes of Learners in Chiang Muan District

Thayakorn Punyaudomkun¹

¹Phayao Primary Educational Service Area Office

E-mail: thayakorn@esbc.go.th

Received: 26 December 2024 Revised: 10 April 2025 Accepted: 2 December 2025

Abstract

This research objectives aimed to develop a teacher competency development model through proactive supervision and collaborative networks to enhance the quality outcomes of students in the Chiang Muan district. The research employed a five-step research and development process. First, fundamental information for model development was studied through document analysis and collaboration with nine stakeholders. Additionally, the current state, desired state, and needs were examined. The participants employed in this study were 60 people. They include administrators and teachers from 12 schools in the Chiang Muan district during the academic year 2021. Second, the model was constructed and validated by nine experts based on accuracy and feasibility standards. Third, the implementation of the model was evaluated with administrators and teachers from 12 schools in the Chiang Muan district during the academic year 2023 focusing on processes, outcomes, and productivity. Fourth, the model was assessed for appropriateness and usefulness with 12 school administrators and teachers in the same district during the academic year 2023. Finally, the model was disseminated and its

acceptance evaluated among 15 experts and stakeholders who possessed relevant knowledge, experience, and familiarity with the model.

The research findings revealed the Proactive Supervision and Collaborative Network Model (PIEC Model) developed to enhance the quality outcomes of students in the Chiang Muan district. The model comprises five key components: principles, objectives, processes, evaluation guidelines, and conditions for successful implementation. The study confirmed the model's ability to support the development of teacher competencies emphasizing collaborative and proactive approaches in education management to achieve sustainable quality improvements for students.

Keywords: teacher competency development; proactive supervision; collaborative networks; student quality outcomes

การนิเทศการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ความต้องการทางการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามบริบทของศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดให้การนิเทศมีบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพของครูและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยเน้นให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และใช้เทคโนโลยีหรือสื่อนวัตกรรมที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักของการนิเทศคือจำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ ภาระงานที่หลากหลาย การขาดระบบข้อมูลที่เชื่อมโยง และรูปแบบการนิเทศยังไม่ตอบสนองความต้องการของครูได้อย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) เช่นเดียวกับกิตติศักดิ์ สุวรรณชัยรบ (2567) ได้กล่าวว่า การนิเทศส่วนใหญ่มักใช้วิธีการแบบเดิม ขาดการบูรณาการกับเทคโนโลยี และยังไม่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่

พื้นที่อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา เป็นตัวอย่างของพื้นที่ที่เผชิญปัญหาดังกล่าว โดยมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 12 โรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประชากรในพื้นที่แบ่งออกเป็นสามกลุ่มหลัก ได้แก่ คนเมือง กลุ่มไทลื้อ และชาวเขาเผ่าเย้า ซึ่งมีขนบธรรมเนียมที่แตกต่างกัน แม้การคมนาคมในพื้นที่จะพัฒนาไปบ้าง แต่ฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลให้เด็กบางส่วนขาดโอกาสเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ปัญหาที่สำคัญในพื้นที่นี้ คือ คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ยังต่ำกว่ามาตรฐาน และการจัดการเรียนรู้ของครูที่ไม่ตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2, 2565)

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวจำเป็นต้องมุ่งเน้นที่การนิเทศเชิงรุก โดยการนิเทศไม่ได้เป็นเพียงการกำกับหรือควบคุม แต่ต้องเป็นกระบวนการที่สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันของครูในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ (Networked Professional Learning Communities: NPLCs) ซึ่งมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดย Danielson (2007) และ Glickman et al. (2014) เห็นว่าการนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรเน้นการมีส่วนร่วม การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการพัฒนาครูผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน ในขณะเดียวกัน แนวคิด NPLCs ตาม Lieberman and Wood (2003)

และ Fullan (2001) เน้นการสร้างเครือข่ายเชิงระบบเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงเรียน อันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างยั่งยืน แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับในงานวิจัย เช่น งานของสุวดี อุปปินใจ (2565) ที่พบว่าการพัฒนาครูในพื้นที่ทุรกันดารด้วยแนวคิด NPLCs สามารถเพิ่มสมรรถนะของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียน

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูที่เหมาะสมในพื้นที่อำเภอเชียงม่วนจึงควรเน้นการสนับสนุนครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญในการสร้างรูปแบบการพัฒนาผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่ยั่งยืนและยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การพัฒนาในรูปแบบการนิเทศนี้จึงถือเป็นความพยายามที่สำคัญในการตอบโจทย์ปัญหาคูณภาพการศึกษาในพื้นที่เฉพาะ และยังช่วยสร้างระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้กับครูในโรงเรียนที่เผชิญบริบทที่ท้าทาย การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว และเป็นต้นแบบสำหรับพื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน

4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน

5. เพื่อเผยแพร่รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการ 5 ขั้นตอน ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัย

รายการ	ขั้นตอนที่ 1	ขั้นตอนที่ 2	ขั้นตอนที่ 3	ขั้นตอนที่ 4	ขั้นตอนที่ 5
วัตถุประสงค์	การศึกษา ข้อมูลพื้นฐาน สำหรับ การพัฒนา รูปแบบ การพัฒนา สมรรถนะครู ผ่านการนิเทศ เชิงรุกและ เครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อยกระดับ ผลลัพธ์เชิง คุณภาพของ ผู้เรียนในกลุ่ม อำเภอเชียงม่วน	การสร้างและ ตรวจสอบ รูปแบบ การพัฒนา รูปแบบ รูปแบบ การพัฒนา สมรรถนะครู ผ่านการนิเทศ เชิงรุกและ เครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อยกระดับ ผลลัพธ์เชิง คุณภาพของ ผู้เรียนในกลุ่ม อำเภอเชียงม่วน	การศึกษา ผลการใช้ รูปแบบ การพัฒนา รูปแบบ การพัฒนา การพัฒนา การพัฒนา การพัฒนา ผ่านการนิเทศ เชิงรุกและ เครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อยกระดับ ผลลัพธ์เชิง คุณภาพของ ผู้เรียนในกลุ่ม อำเภอเชียงม่วน	การประเมิน รูปแบบ การพัฒนา รูปแบบ การพัฒนา สมรรถนะครู ผ่านการนิเทศ เชิงรุกและ เครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อยกระดับ ผลลัพธ์เชิง คุณภาพของ ผู้เรียนในกลุ่ม อำเภอเชียงม่วน	การเผยแพร่ รูปแบบ การพัฒนา รูปแบบ การพัฒนา สมรรถนะครู ผ่านการนิเทศ เชิงรุกและ เครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อยกระดับ ผลลัพธ์เชิง คุณภาพของ ผู้เรียนในกลุ่ม อำเภอเชียงม่วน

ตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัย (ต่อ)

รายการ	ขั้นตอนที่ 1	ขั้นตอนที่ 2	ขั้นตอนที่ 3	ขั้นตอนที่ 4	ขั้นตอนที่ 5
กิจกรรม	1.1 ศึกษาแนวทาง การนิเทศเชิงรุกโดย กาสังเคราะห์ เอกสาร การประชุม ระดม ความคิดเห็น (focus group) ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย 1.2 การศึกษา สภาพที่ เป็นจริง สภาพที่ควร จะเป็น และ ความต้องการ จำเป็น ในการนิเทศ เชิงรุก โดย การสอบถาม 1.3 สรุป ผลการศึกษา ข้อมูลพื้นฐาน ในการนิเทศ เชิงรุก โดยผู้วิจัย	2.1 สร้าง รูปแบบฯ โดยผู้วิจัย 2.2 การ ตรวจสอบ ร่างรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ดำเนินการ ใช้รูปแบบฯ ในปีการศึกษา 2566 กับ โรงเรียนในกลุ่ม อำเภอเชียงใหม่ จำนวน 12 โรงเรียน	ดำเนินการ หลังเสร็จสิ้น การทดลอง ใช้รูปแบบ	ดำเนินการ เก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เป็นผู้ที่มี ความรู้ ประสบการณ์ และเป็นผู้มี ส่วนได้ ส่วนเสีย และผ่าน การทดลอง ใช้รูปแบบ

ตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัย (ต่อ)

รายการ	ขั้นตอนที่ 1	ขั้นตอนที่ 2	ขั้นตอนที่ 3	ขั้นตอนที่ 4	ขั้นตอนที่ 5
เครื่องมือ	1.1 แบบตารางการวิเคราะห์เอกสาร เอกสารประกอบ การประชุม ระดมความคิดเห็น (focus group) และแบบสรุป 1.2 แบบสอบถามที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น 1.3 แบบสรุป	2.1 แบบสรุป 2.2 แบบสอบถามระดับความถูกต้อง และความเป็นไปได้	3.1 แบบประเมินสภาพการดำเนินตามรูปแบบฯ 3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจ และทัศนคติที่ดีของครูที่มีต่อรูปแบบฯ 3.3 แบบประเมินสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ 3.4 แบบบันทึกการทดสอบระดับชาติ (O-NET) 3.5 แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 3.6 แบบบันทึกผลกาประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	แบบสอบถามประเมิน ประเมินความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ	แบบประเมินการยอมรับ ในด้าน การรับรู้ ประโยชน์ ในการใช้งาน (adoption: perceived usefulness) และด้าน การรับรู้ ถึงความง่าย ในการใช้งาน (adoption: perceived ease of use)

ตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัย (ต่อ)

รายการ	ขั้นตอนที่ 1	ขั้นตอนที่ 2	ขั้นตอนที่ 3	ขั้นตอนที่ 4	ขั้นตอนที่ 5
			3.7 แบบบันทึก ผลกาประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ของผู้เรียน		
การเก็บ รวบรวม ข้อมูล	1.1 เก็บ รวบรวมข้อมูล จากเอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง และการประชุม ระดม ความคิดเห็น ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 9 คน 1.2 สอดถาม กลุ่มผู้ให้ ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในกลุ่ม อำเภอเชียงม่วน รวม 12 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 60 คน ได้มาด้วย การเลือก	2.1 ผู้วิจัย นำผลข้อมูลจาก ขั้นตอน ที่ 1 มาสร้าง ร่างรูปแบบ และคู่มือ การใช้รูปแบบฯ 2.2 ขอความ อนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบ เจาะจง (purposive sampling) ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการวิจัย หรือนักวิชาการ หรืออาจารย์ มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ	เก็บข้อมูลจาก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะผู้บริหาร สถานศึกษา และคณะครู ในกลุ่ม อำเภอเชียงม่วน บริหาร สถานศึกษา คณะครู ในกลุ่ม อำเภอเชียงม่วน จำนวน 12 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2566 โดยการเลือก แบบเจาะจง (purposive sampling) ไปยังผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง	การเก็บรวบรวม ข้อมูล จากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะผู้บริหาร สถานศึกษา คณะครู ในกลุ่ม อำเภอเชียงม่วน จำนวน 12 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 86 คน ปีการศึกษา 2566 โดยการเลือก แบบเจาะจง (purposive sampling) ไปยังผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง	ดำเนินการ การเก็บรวบรวม ข้อมูล จากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เลือกแบบ เจาะจง (purposive sampling) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ประสบการณ์ จำนวน 1 ปี ขึ้นไปและ เป็นผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียและ ผ่านการทดลอง ใช้รูปแบบ การพัฒนา

ตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัย (ต่อ)

รายการ	ขั้นตอนที่ 1	ขั้นตอนที่ 2	ขั้นตอนที่ 3	ขั้นตอนที่ 4	ขั้นตอนที่ 5
	แบบเจาะจง (purposive sampling) 1.3 สรุปผล การศึกษา จากชั้น 1.1 และ 1.2 โดยผู้วิจัย	ด้านการนิเทศ การศึกษา จำนวน 3 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการปฏิบัติ การนิเทศใน หน่วยงาน ทางการศึกษา หรือ สถานศึกษา จำนวน 3 คน ตอบ แบบสอบถาม	กับการดำเนิน การใช้รูปแบบ ในโรงเรียน เป้าหมาย ทั้งหมด	กับการดำเนิน การใช้รูปแบบ ในโรงเรียน เป้าหมาย ทั้งหมด	สมรรถนะครู ผ่านการนิเทศ เชิงรุกและ เครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อยกระดับ ผลลัพธ์เชิง คุณภาพของ ผู้เรียน
การวิเคราะห์ ข้อมูล	1.1 วิเคราะห์ ข้อมูล เชิงเนื้อหา (content analysis) 1.2 ค่า PNI modified 1.3 วิเคราะห์ เนื้อหา (content analysis)	2.1 วิเคราะห์ ข้อมูล เชิงเนื้อหา (content analysis) 2.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานและ สรุปสาระสำคัญ	3.1 ร้อยละ 3.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และ สรุปสาระสำคัญ	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และ สรุปสาระสำคัญ

ตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัย (ต่อ)

รายการ	ขั้นตอนที่ 1	ขั้นตอนที่ 2	ขั้นตอนที่ 3	ขั้นตอนที่ 4	ขั้นตอนที่ 5
ผลที่ได้รับ	แนวทางที่สามารถนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบ	รูปแบบฯ ที่มี ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ใน การนำไปใช้	รูปแบบที่ ผ่านการใช้	รูปแบบ ที่เหมาะสม ต่อการปฏิบัติ	รูปแบบที่ได้รับ การยอมรับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ได้แนวทางในการดำเนินการดังนี้ 1) หลักการของการนิเทศเชิงรุก 2) วัตถุประสงค์ของการนิเทศเชิงรุก 3) กระบวนการนิเทศเชิงรุก 4) แนวทางการประเมินผลการนิเทศเชิงรุก 5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนิเทศเชิงรุก
2. การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. มาตรฐานความถูกต้อง	4.64	0.04	มากที่สุด
2. มาตรฐานความเป็นไปได้	4.62	0.01	มากที่สุด
รวม	4.63	0.03	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอ เชียงม่วน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.63, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มาตรฐานความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.64, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.04) และมาตรฐานความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.62, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.01) ตามลำดับ

3. หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอ เชียงม่วน จำนวน 12 โรงเรียน ดังนี้

3.1 ผลการประเมินความรู้และความเข้าใจของผู้รับนิเทศจากการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอ เชียงม่วน

3.1.1 สภาพการดำเนินการใช้รูปแบบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอ เชียงม่วน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.47, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.50) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด (ค่าเฉลี่ย = 4.64, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.48) การดำเนินการนิเทศมีการใช้หลักการมีส่วนร่วมและการวางแผนร่วมกัน มาใช้ในการดำเนินการนิเทศ (ค่าเฉลี่ย = 4.63, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.48) และได้แนวทางการพัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู และศึกษานิเทศก์ในการพัฒนาผลลัพธ์ของผู้เรียนร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.62, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) ตามลำดับ

3.1.2 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอ เชียงม่วน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.61, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การนิเทศมีผลในการส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของครู (ค่าเฉลี่ย = 4.67, ค่าส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน = 0.47) กระบวนการนิเทศมีความชัดเจนและตอบสนองต่อความต้องการของครูได้ดี (ค่าเฉลี่ย = 4.65, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.48) และโดยสรุปแล้วท่านพึงพอใจในการดำเนินงานตามรูปแบบนี้ (ค่าเฉลี่ย = 4.64, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.48) ตามลำดับ

3.2 ผลการประเมินสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูจากการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน พบว่า สมรรถนะของครูทั้ง 12 โรงเรียน ในด้านที่ 1 ทักษะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และด้านที่ 2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ทุกโรงเรียนได้คะแนนสูงกว่าร้อยละ 75

3.3 ผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนจากการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน พบว่า

3.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรของผู้เรียนที่ได้ระดับ 3 ขึ้นไป ในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ปีการศึกษา 2566 ทุกโรงเรียนสูงกว่าค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด

3.3.2 ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ปีการศึกษา 2566 ในภาพรวมของกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ค่าคะแนนเฉลี่ยพื้นฐาน 4 รายวิชาสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

3.3.3 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรที่ได้ระดับดีขึ้นไป ในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ปีการศึกษา 2566 ทุกโรงเรียนสูงกว่าค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด

3.3.4 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรที่ได้ระดับดีขึ้นไป ในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ปีการศึกษา 2566 ทุกโรงเรียนสูงกว่าค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด

4. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน โดยการสอบถามผู้บริหาร และครูในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน จำนวน 12 โรงเรียน รวมจำนวน 86 คน

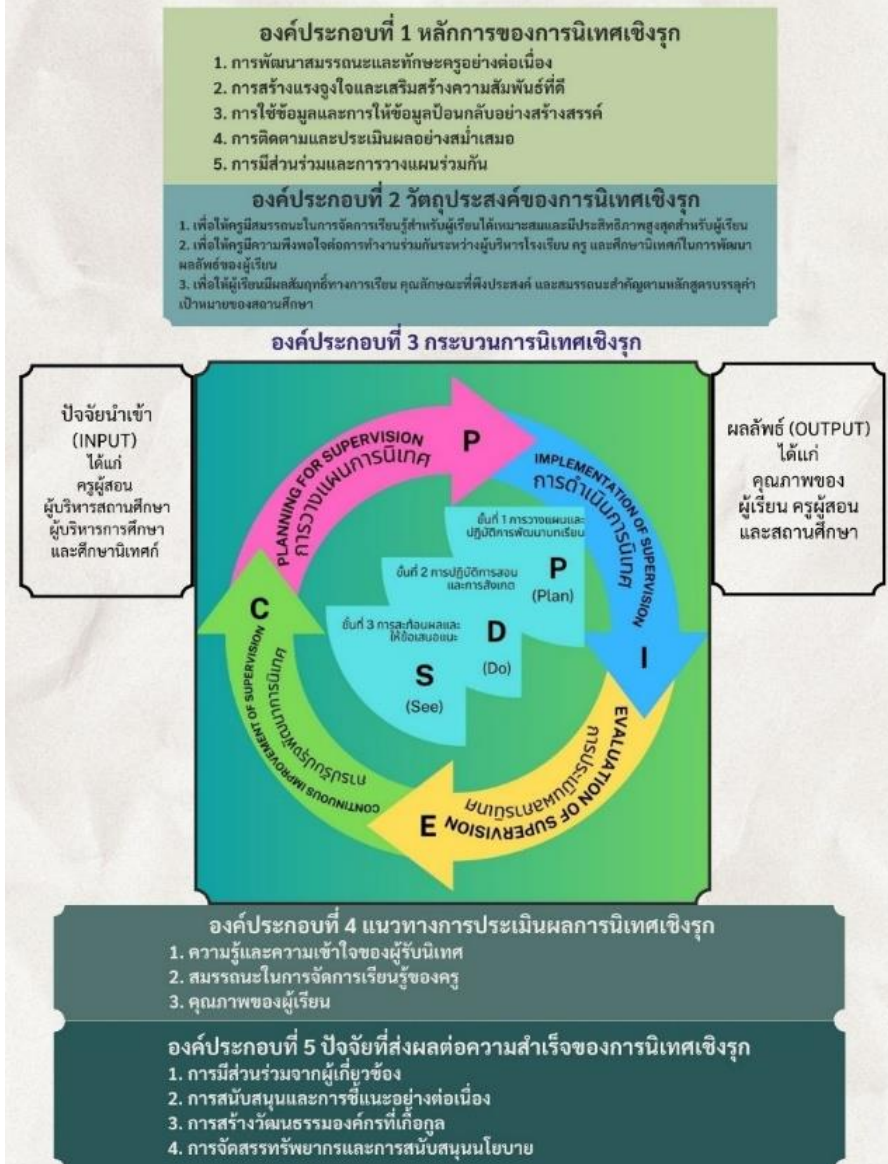
ตารางที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบด้านความเป็นประโยชน์และความเหมาะสม

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความคิดเห็น	ผลการประเมิน
1. ความเป็นประโยชน์	4.63	0.48	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
2. ความเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
รวม	4.65	0.48	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในกลุ่มอำเภอเชียงม่วนต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.65, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.48) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 4.67, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.47) และด้านความเป็นประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย = 4.63, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.48) ตามลำดับ

นำเสนอรูปแบบที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ดังนี้

**การพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ (PIEC MODEL)
เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน**

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ (PIEC Model) เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน

องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ (PIEC Model) เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ

องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ

องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ

คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ (PIEC Model) เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 ภูมิทัศน์และกิจกรรมการดำเนินการ

ส่วนที่ 3 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน

ส่วนที่ 4 บรรณานุกรม

ส่วนที่ 5 ภาคผนวก

5. การเผยแพร่รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุกและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผ่านการทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 15 คน

ตารางที่ 4 ผลการยอมรับรูปแบบ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผลการประเมิน
1. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน (perceived ease of use)	4.63	0.49	มากที่สุด
2. ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (perceived usefulness)	4.62	0.49	มากที่สุด
ภาพรวม	4.63	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการยอมรับรูปแบบการนิเทศเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนในกลุ่มอำเภอเชียงม่วน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.63, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านความง่ายต่อการใช้งาน (perceived ease of use) (ค่าเฉลี่ย = 4.63, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) และด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (perceived usefulness) (ค่าเฉลี่ย = 4.63, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.49) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงรุก และเครือข่ายความร่วมมือเป็นแนวทางที่ตอบโจทย์การพัฒนาการเรียนรู้ในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ซึ่งช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความไว้วางใจภายในองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ Hargreaves and Fullan (2012) ที่เสนอแนวทาง “Professional Capital” โดยชี้ว่า การพัฒนาครูที่มีคุณภาพต้องเกิดจากการลงทุนในทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนการตัดสินใจ ซึ่งขับเคลื่อนด้วยความร่วมมือภายในเครือข่ายวิชาชีพ และแนวคิดของ Lieberman and Miller (2011) ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบมีอาชีพบนฐานเครือข่าย (network-based professional learning) โดยเน้นการแลกเปลี่ยนข้ามโรงเรียนหรือข้ามชุมชนวิชาชีพ ซึ่งช่วยให้การพัฒนาครูตอบสนองต่อบริบทที่หลากหลายและซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น และแนวคิด learning community ของ Hord (2009) ที่เน้นบทบาทของชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2. การสร้างและตรวจสอบรูปแบบพบว่า รูปแบบ PIEC Model ผ่านการตรวจสอบด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับสูงที่สุด สะท้อนถึงการออกแบบที่ตอบสนองต่อปัญหาและบริบทของพื้นที่ ซึ่งตรงกับแนวคิด design-based research (Anderson & Shattuck, 2012) ที่เน้นการออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและการทดลองใช้จริงในภาคสนาม

3. การใช้รูปแบบส่งผลให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจในระดับสูง สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะผลการทดสอบระดับชาติที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากการนิเทศที่เน้นข้อมูลย้อนกลับ การสะท้อนตนเอง และการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสะท้อนแนวคิด experiential learning ของ Kolb (1984) และการนิเทศแบบพัฒนา (developmental supervision) ของ Glickman et al. (2014)

4. การประเมินรูปแบบพบว่า รูปแบบ PIEC Model มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จคือการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน (collaborative culture) และการสนับสนุนจากผู้นำสถานศึกษา ซึ่งตรงกับแนวคิด social learning theory ของ Bandura ที่ได้รับการต่อยอดโดย Schunk (2012) ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อบุคคลได้สังเกตแบบอย่าง และได้รับการสนับสนุนในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางวิชาชีพ และงานวิจัยของ Yarbrough et al. (2011) ยืนยันว่าความสำเร็จของการพัฒนาครูขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากผู้นำและการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างต่อความคิดเห็นและการเปลี่ยนแปลง

5. การเผยแพร่รูปแบบ พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับรูปแบบ PIEC Model ในด้านประโยชน์และความง่ายต่อการใช้งาน โดยสามารถปรับใช้ในบริบทอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Guskey (2000) ที่เน้นการพัฒนาวิชาชีพครูจากผลลัพธ์ที่วัดได้จริง และแนวคิดของศิริชัย กาญจนวาสี (2559) ที่เสนอให้การเผยแพร่วัตกรรมควรพิจารณาความเหมาะสมกับบริบทเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการปรับใช้รูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ปัญหา และประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาครูและยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามบริบทจริง
2. ควรจัดตั้งกลไกหรือระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มอำเภอ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูและผู้บริหารได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวทางการดำเนินงาน และแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) ร่วมกัน
3. ควรมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงรูปแบบให้มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อเป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนารูปแบบการนิเทศเชิงรุกที่เน้นการประยุกต์ใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียน ผ่านการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของครู พร้อมจัดทำคู่มือการดำเนินงานที่นำไปใช้ได้จริง
2. ควรขยายผลการศึกษาไปยังโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของรูปแบบในการยกระดับสมรรถนะครูในพื้นที่หลากหลาย และประเมินความยืดหยุ่นของรูปแบบ
3. ควรศึกษาศักยภาพในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระดับพื้นที่ และผลกระทบของเครือข่ายต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาว รวมถึงบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษา
4. ควรศึกษาบทบาทของเทคโนโลยีในการสนับสนุนการนิเทศเชิงรุก โดยเปรียบเทียบผลการพัฒนาสมรรถนะครูระหว่างการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลกับวิธีดั้งเดิม และสำรวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ สุวรรณชัยรบ. (2567). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. **เสถียรวิทย์ปริทัศน์**. 4(2), น. 395 - 409.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). **การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. (2565). รายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในเขตพื้นที่. <https://www.pyopeo.com/report/operating-report-year/1471/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). **การพัฒนาการนิเทศการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567**. https://www.esdc.name/esdc2022/pages/doc_download.php
- สุดี อุปปินใจ. (2565). **การพัฒนาครูในพื้นที่ทุรกันดาร: แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ (NPLCs)**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Anderson, T., & Shattuck, J. (2012). Design-based research: A decade of progress in education research?. **Educational Researcher**. 41(1), pp. 16–25.
- Danielson, C. (2007). **Enhancing professional practice: A framework for teaching**. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Fullan, M. (2001). **Leading in a culture of change**. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2014). **SuperVision and instructional leadership: A developmental approach**. (9th ed.). New York: Pearson.
- Guskey, T. R. (2000). Evaluating professional development. California: Corwin Press.
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). **Professional capital: Transforming teaching in every school**. New York: Teachers College Press.
- Hord, S.M. (2009) Professional learning communities: Educators work together towards a shared purpose. **Journal of Staff Development**. 30, pp. 40-43.
- Kolb, D. A. (1984). **Experiential learning: Experience as the source of learning and development**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Lieberman, A., & Miller, L. (2011). **Teacher leadership**. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Lieberman, A., & Wood, D. (2003). The work of the National Writing Project: Social practices in a network context. In F. Hernández & I. F. Goodson (Eds.), **Social geographies of educational change** (pp. 41–56). Springer.
- Schunk, D. H. (2012). Learning theories: **An educational perspective**. (6th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Yarbrough, D. B., Shulha, L. M., Hopson, R. K., & Caruthers, F. A. (2011). **The program evaluation standards: A guide for evaluators and evaluation users**. California: SAGE Publications.